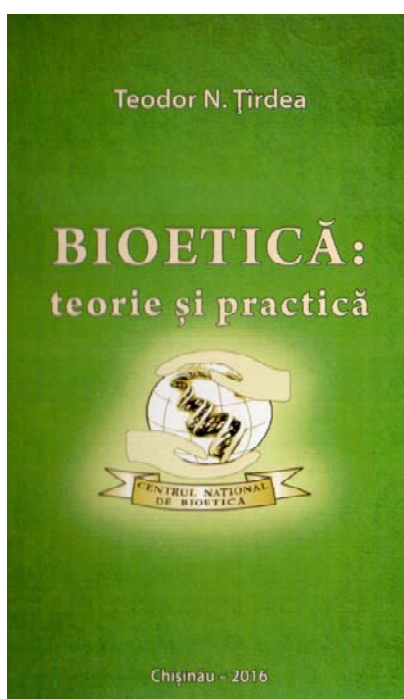

**ÎNCĂ O CARTE VALOROASĂ A PROFESORULUI UNIVERSITAR,
DOCTOR HABILITAT TEODOR N.ȚÎRDEA:
BIOETICA: TEORIE ȘI PRACTICĂ. SUPORT DE CURS
Ed. a 2-a, revăzută și completată. – Chișinău: Medicina, 2016. 224 p.**

Nu întâmplător începem prezentarea lucrării *Bioetica: teorie și practică* cu sintagma „încă o carte valoroasă...”. Reputatul autor T.N. Țirdea a editat circa 350 de lucrări științifice, inclusiv peste 30 de monografii, manuale, dicționare și suporturi de curs și peste 20 de culegeri de articole științifice cu participare internațională, la care depune efortul în calitate de redactor responsabil. Nu e cazul să ilustrăm întreaga gamă a activității științifice a doctorului habilitat, profesor universitar T.N. Țirdea, deținător a cinci titluri onorifice: al Academiei de Informatică din Ucraina, al Academiei Internaționale de Informatizare de pe lângă ONU, al Academiei de Noosferă din Rusia ș.a. După cum nu e cazul și nici n-ar fi ușor de realizat un „tablou ideatic” al cunoscutului pedagog și savant T.N. Țirdea – fondatorul Centrului Național de Bioetică din Republica Moldova, fondatorul școlii naționale de cercetări preponderent în bioetică, fără a neglija și alte domenii fundamentale ale filosofiei: ontologie, epistemologie, filosofie socială. Dovadă a succesului și în aceste domenii sunt cei 9 doctori și doctori habilitați pregătiți și aproximativ tot atâția care își elaborează tezele sub conducerea experimentatului savant T.N. Țirdea.

Această sumară introducere la schițarea portretului științifico-managerial al autorului Suportului de curs *Bioetica: teorie și practică*, apărut recent la Centrul Editorial Poligrafic al Universității de Stat de

Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițeanu”, trebuie să ducă la înlăturarea categorică a unei posibile confuzii în mintea celor ce nu cunosc dinăuntru „laboratorul de creație” – că autorul s-ar ocupa de ștanțarea, imprimarea publicațiilor de dragul „înmulțirii” lor. Ar fi, bineînțeles, o eroare de imagine total greșită. Un savant mai prezent în centrul vieții științifice nu doar în republica noastră, ci și peste hotarele ei e greu de găsit, iar cele peste 150 de participări la diverse congrese, simpozioane naționale și internaționale ne demonstrează convingător că așa ceva e posibil, când e vorba de profesorul universitar T.N. Țirdea. Suntem convinși că această intensă activitate de cercetător e motivată la autor de intenția de a pune la dispoziția studenților, masteranzilor, rezidenților și doctoranzilor informații cât mai proaspete, cât mai bogate și argumentate. Despre aceasta mărturisește conținutul lucrării aflate în atenția noastră.

Suportul de curs *Bioetica: teorie și practică* cuprinde 10 teme, ceea ce depășește cu 3 teme ediția acestuia din anul 2005. După cum menționează cu temei T.N. Țirdea în partea introductivă a lucrării *De la autor*, „un studiu de introducere în bioetică constituie actualmente o experiență intelectuală indispensabilă omului și, înainte de toate, viitorilor medici, biologi, agronomi, ecologi, filosofi etc.” [p.3]. Acest curs, prezentat atât studenților, cât și masteranzilor, iar în unele cazuri și doctoranzilor, a fost primit cu interes nu doar în cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițeanu”, ci și de studenții de la filosofie din cadrul Universității de Stat din Moldova. În lucrare se îmbină armonios bioetica teoretică cu aspectul ei practic, pornind de la orientarea teoriei de astăzi spre noi paradigme la baza cărora se află principiul biosferocentrist

completat de cel noocentrist. Aspectul practic se manifestă în două moduri: în metodologia cercetării problemelor supraviețuirii și în activitățile comitetelor de bioetică în medicină.

Într-o abordare interdisciplinară, bioetica, în relație de complementaritate cu problemele actuale ale științei, tehnicii și filosofiei, își orientează efortul, după cum argumentează convingător autorul materialului recenzat de noi, spre elaborarea unui model cultural de dezvoltare durabilă a omenirii. Autorul nu este doar un adept ferm și un promotor consecvent, ci și un continuator al bioeticii elaborate de către renumitul biochimist și oncolog nord-american Van Rensselaer Potter (1911-2001). Dacă acesta menționa că „știința supraviețuirii trebuie să fie nu pur și simplu o știință, dar o nouă înțelepciune, care ar fuziona în mod deosebit cele două importante și necesare elemente – cunoștințele biologice și valorile general-umane” [p.212], apoi T.N. Țârdea realizează atât în aspect teoretic, cât și în aspect practic doleanța bioeticianului american – prin elaborări teoretico-metodologice proprii, precum și prin acordarea ghidajului în elaborarea tezelor de doctor și de doctor habilitat în domeniile adiacente bioeticii. Un exemplu fulminant îl prezintă teza de doctor habilitat *Axiologia medicală: probleme socio-bioetice și existențiale*, elaborată de către Dl Vitalie Ojovanu, susținută cu succes la Consiliul științific din cadrul USM.

În cele 10 teme ce constituie conținutul Suportului de curs **Bioetica: teorie și practică** sunt explicate conceptele de bază ale eticii: binele, răul, virtutea, onoarea, datoria, demnitatea, fericirea etc. [p.6-7, 23-30] și ale bioeticii: securitatea, responsabilitatea, confidențialitatea etc. [p.31-38]. Autorul evidențiază clar obiectivele și funcțiile bioeticii [p.39-40], precum și principiile morale: principiul autonomiei, nondăunării, binefacerii, demnității umane, integrității etc. și filosofico-metodologice ale bioeticii: principiul biosferocentrist, coevoluționist, al libertății și responsabilității etc. [p.51-60]. În Tema 3 este analizat coerent traseul evoluției bioeticii ca știință, fiind menționați cei mai remarcabili reprezentanți ai ei: V.R. Potter, A.Hellegers, T.L. Beauchamp, J.F. Childers [p.69-89]. Temele 4, 5 și 9 cuprind elucidarea, prin exemple concludente, a modalităților de abordare și soluționare a unor probleme fundamentale ale biomedicinii: viața, moartea, eutanasierea, senectutea, avortul, inseminarea artificială, maternitatea de substituție, transplantul de organe, clonarea etc. prin prisma principiilor și metodelor bioeticii, afirmându-se necesitatea conlucrării dintre filosofie, bioetică și medicină în vederea asigurării rezultatelor scontate [p.90-121, 166-195]. Conținutul temelor 6 și 7 este consacrat explicării detaliate a esenței și rolului bioeticii în condițiile aprofundării crizei ecologice și economice, prin prisma aspectelor sociofilosofic, axiologic și juridic. Autorul lucrării, profesorul T.N. Țârdea, accentuează convingător rolul bioeticii sociale în constituirea strategiei de supraviețuire a civilizației contemporane [p.122-154]. În Tema 8 Dumnealui argumentează necesitatea elaborării unui nou concept – a conceptului de bioetică globală – și explică esența și conținutul bioeticii globale ca remediu de asigurare a securității umane în proporții planetare. În ultima temă a Suportului de curs analizat, Tema 10, sunt examinate normele eticii profesionale, în special ale eticii medicale, în care autorul distinge trei niveluri: Etica medicinei; Etica medicului; Deontologia medicală.

Lucrarea se încheie cu o relatare despre cercetările științifice din Republica Moldova în domeniul bioeticii și realizările în acest domeniu, realizări datorate, în mare măsură, activității colectivului Catedrei de Filosofie și Bioetică a USMF „Nicolae Testemițeanu” și, în special, a Dlui profesor T.N. Țârdea, savantul care a pus începuturile cercetărilor bioetice în țara noastră și care continuă cu succes, prin intermediul prelegerilor, conferințelor, publicațiilor sale, să dezvolte această știință, exemplu concludent fiind și recenta lucrare ce-i aparține – **Bioetica: teorie și practică**. Este o lucrare interesantă și necesară, fapt pentru care îl felicităm pe Dl profesor T.N. Țârdea, dorindu-i succes și noi realizări.

Vasile Țapoc,
doctor habilitat, profesor universitar;
Svetlana Coandă,
doctor habilitat, conferențiar universitar.